

NÄR MÄSSDAMMET LAGT SIG

Bok- & Biblioteksmässan i Göteborg är över för den här gången. Loggan med den läsande lilla sjöjungfrun har tagits ner från annonspelarna och Sambiblioteket i Härnösand har lämnat ifrån sig banderoll och stafettpinne som Årets bibliotek till Kulturhuset i Kungsbacka. För sjuttonde hösten i rad var Sveriges samlade bok- & biblioteksfolk i Göteborg för att mingla, se och lyssna till de små och stora författarrösterna.

Årets upplaga innehöll som vanligt en och annan tidningsrubrik. För de stora, feta bokstäverna stod Jan Guillou med sin välformulerade utmarsch från bokmässans utlysta tre tysta minuter för offren i World Trade Center och för den lilla, tunna stilsorten stod akvarellmästaren Lars Lerin, som fick rampfeber och skräckslaget flydde från det seminarium i Värmlandsmontern där den självutlämnande boken om hans liv och konstnärskap skulle presenteras av Bengt Berg på Heidruns förlag.

För en gång skall är det inte bara de stora förlagselefanterna som syns och hörs bäst. De sparsmakade och lite extra spännande författarskapen återfinns allt oftare hos de små fattiga förlagen och de udda och helt ideella författarsällskapen.

Det är något visst med författarsällskap. Nästan alla favoritförfattare har ett. Nu finns det även ett i Vilhelmina för de stora viddernas diktare Bernhard Nordh.

Varje år hamnar jag i Stig Dagermansällskapets monter. Där är det inbjudande att slå sig ner i författarens gamla, trivsamt kantstötta möblemang och föra lågmälda samtal med sällskapets styrelse och förnöjt nicka över årets Stig Dagermanpristagare - Elsie Johansson. Ett nytryck av en artikel i Husmodern 1952 nr 3 med titeln *Vårt behov av tröst är omätligt*... får man också i sin hand i denna trevliga monter. Där skriver Dagerman bl a "Eftersom jag står vid havet kan jag lära av havet. Ingen har rätt att begära av havet att det skall bära alla båtar eller av vinden att den ständigt skall fylla alla segel. Lika litet har någon rätt att begära av mig, att mitt liv skall bli fångenskap under funktioner..."

Svindel&extas heter en pytteliten pocketbok som Göteborgs Film Festival delar ut till mässbesökare. Filmregissören Björn Runge skriver dagbok från sitt regiarbete med filmen Vulkanmannen. Det tog flera år för Björn Runge att övertala den egensinnige författaren Sture Dahlström att spela sig själv i rollen som frustande erotoman och vulkanman. Men det blev en film och den hade premiär på filmfestivalen i Göteborg strax innan författaren Sture Dahlström dog i våras.

Reklamen är livsfarlig, anser författaren Sven Lindqvist. 1957 var han 24 år och nygift. Han och hans fru väntade sitt första barn och skulle börja bygga upp ett hem tillsammans. Plötsligt upptäckte de att de var den perfekta målgruppen för all världens reklam. Reklamen talade sitt tydliga språk - av det unga paret krävdes att de gav upp alla sina drömmar om resor och utbildning och i stället satsade sina sparpengar på möbler och heminredning. Sven Lindqvist minns fortfarande sin ilska och förbannelse. Han skrev stridsskriften *Reklamen är livsfarlig* och fick hela etablissemanget emot sig. Som nyanställd på Dagens Nyheters ledaravdelning blev han omedelbart avskedad. Sven Lindqvists bok har lagom till mässan kommit i nytryck och den känns egendomligt aktuell även idag, 44 år senare.

Ett av bokmässans seminarier har reklamen som diskussionsämne. Modeskribenten Susanne Pagold sitter med i panelen och berättar om vårens modemässa i Köpenhamn. Den hade en aggressiv stämning. Kläder, smink och musik hade militanta och krigiska uttryck. Hon tycker sig i reklamen se de allra första tecknen i tiden!

Filmaren Roy Andersson är förstås också med i seminariet om reklam. Han är en av våra största reklamfilmare och har t o m bildat egen skola med sin filmestetik.

- Demonisera inte reklamen. Den fyller liksom såporna på TV ut luckorna i vardagslivet, ger folk vad de tror sig vilja ha!, sa Roy Andersson.

För en god historieberättare gäller det däremot att lämna luckor för lyssnaren eller läsaren att själv fylla i. I intervjuboken *Konsten att berätta en historia* avslöjar den finske solochvåraren Petri Lindgren att hemligheten bakom hans stora framgång är att iscensätta vad kvinnorna vill se i honom. Vill någon ha en präst, tar han fram prästkragen och förbereder sig att ta emot en bikt. Är det gynekolog han ska vara, slänger han på sig den

vita rocken och stetoskopet. Det viktigaste är att ge plats åt den förfördes egna drömmar och förhoppningar.

Författaren Claes Hylinger håller fullständigt med Petri Lindgren och fyller på med en egen anekdot. Han är med på en författarträff på ett bibliotek i Västsverige och läser ett kort stycke om torget i Vence. Det handlar om hur han sitter där med en stilla kaffekopp och ser träden vaja i kvällsbris. Sedan går han hem och lägger sig. Det var allt. Efteråt kommer en överlycklig man i publiken fram och tackar honom. Precis så är det på torget i Vence. Mannen brukar sitta där om somrarna. Han känner igen vartenda hus, varje träd och människa i Claes Hylingers berättelse om torget i Vence!

Från Sambibliotekets utställningsmonter på årets Bok- & biblioteksmässa utsökt designad av örnsköldsvikskonstnären Christer Carlstedt, kunde man höra föfarröster från Västernorrland. Pseudonymen Emma Vall intervjuades om sin nyutkomna deckare *Stilla flyter ån*, Åke Smedberg om sin prisade deckare *Försvinnanden* och Bo R Holmberg om sina böcker om rövaren på Skuleberget. Poeten Jan Wolf Watz läste dikt och litteraturvetaren Lars Wolf (de är inte halvbröder) berättade om intressant litteraturforskning på Mitthögskolan.

Nu återstår att se hur det går för Sambiblioteket i Arkitekturårets riksomröstning tyckomhus.nu!

Karin Westerlund